

Galleriets alternativ

Venstres landsmøte på Gjøvik i sommer ble av folk landet rundt fulgt med større oppmerksomhet enn vanlig. Hvorfor?

Sikkert fordi diskusjonen innen Venstrepartiet gjenspeiler tanker, interesser og følelser ikke bare hos aktive venstrefolk, men hos en bred våken opinion innen alle leire. Denne diskusjonen — som nå etterhvert brer seg for alvor — fikk bare sin begynnelse innen Venstre. Og det taler til ære for dette gamle demokratiske partiet at det synes å være i stand til å gjennomføre en slik grunnleggende diskusjon uten å sprengne rammen for sin partiorganisasjon. Når diskusjonen tar til for alvor innen de andre partiene — Det norske Arbeiderparti medregnet — er det ikke utrolig at partimaskinens autoritet blir kastet inn som «argument» på en langt krassere måte enn Røiseland gjorde med sitt forsiktige «kabinetsspørsmål» på Gjøvik. Diskusjonene innen partiene i dag signaliserer et tidsskille i norsk politikk. Dette vil neppe foregå uten meningsbrytninger og kanskje også omgrupperinger. Men det er på høy tid at meningene tørner

sammen og prøves så sannheten kommer fram. Det er den folket behøver for å være i stand til å nyte sine demokratiske rettigheter. Etter en periode med ikke så lite «norsk» McCarthyisme og en viss ensretting, ville det føles som en lettelse av mange. Foreteelser som Libertas' åpne fremtreden, Moralsk Opprustnings frekke propagandaframstøt, handelskrigen (EFTA kontra «de indre seks»), tilløp til ny-nazistisk rasediskriminering, atomkristruselen og rustningskappløpet har fremkalt en alminnelig nervøs atmosfære, angst, uro og utålmodighet. Hele det foreliggende komplekse av halvloste problemer, diplomatiske talemåter og tåkete antydninger krever den våkne opinion nå klarhet i. Partiene kan ikke lengre la det gå bare med spredte avviskjærmysler mot rasehetsen, mot Libertas og basepolitikken osv.

Utenfra dette er det ikke å undres på at «hele landet» lyttet spent til tonene fra Venstres landsmøte, det befant seg så å si på landsmøtesalens galleri. Sjelden har landsmøtedelegerte hatt et så våkent og tallrikt galleripublikum. Kan det da være noe naturligere enn at det blir gitt uttrykk for hvilken resonans landsmøtetonen fant på galleriet?

Det er for det første grunn til å tro, at galleriet føler en viss lettelse over at den opprinnelige problemstillingen: samlet «borgerlig» valgstorm for å frata Arbeiderpartiet regjeringmakten, kom i bakgrunnen for ikke å si forsvant. Videre glede over at formuleringene om dette spørsmål var såpass forsiktige at de synes å forutsette en videre modning, så endelige avgjørelser utstår i påvente av hva den nærmeste tids utvikling kan bringe. Dette om en samling for å erobre regjeringmakten uten å

legge fram et arbeidsprogram som svarer til situasjonen, blir tom formalisme uten rot i de konkrete problemer folket står overfor. Dette oppfattes som en manøvre for, som Beins set sa i en artikkel 14. des. i fjor, å «få en sterkere politisk makt. Politisk makt til hva? Det er det vi ikke får vite. Men det er det vi må få vite dersom emnet skal være diskutabelt fremdeles.»

Det er en videreføring av det politiske ordskifte som gir svar på dette som imøteses med mer enn vanlig interesse. Og kan Venstre etter de relativt radikale vedtakene på landsmøtet, om Libertas, det vil si om «storfinansens» og demokratiet, om rasehatet (ny-nazismen), om atomvåpenspørsmålet, gå i spissen i denne videreføringen.

Det var under diskusjonen for landsmøtet og på Gjøvik tale om at «samling i sentrum» med sikte på å få et annet regjeringsgrunnlag, utgjorde alternativet til Arbeiderpartiregjeringen og dens politikk. Men en hørte intet om dette alternativets konkrete innhold, derimot skulle de radikale vedtakene i de vesentlige spørsmålene ellers på landsmøtet romme muligheter for et annet «samlings»-

eller rettere sagt samarbeidsalternativ.

Mot atomopprustningen har konferanser og møter i stort antall, underskriftkampanjer, demonstrasjoner og deputasjonsbesøk til Stortinget gitt uttrykk for vilje til kamp. Sterke grupper har tatt standpunkt mot Libertas: Småbrukerne, bondelagsfolk, mange fagforeninger. Unge Venstre, alle avskygninger i og omkring Arbeiderpartiet like fra AUF til Orienteringskretsen. Når det gjelder kampen mot rasehatet (de nynazistiske tendenser) er det likedan. Gir ikke dette forutsetninger for samarbeid mellom de demokratiske kreftene om visse konkrete oppgaver? Dette uten at noen enkelt behøver å oppgi sin organisatoriske, partimessige eller annen selvstendighet og uavhengighet. Forutsetningen er til stede for et fritt temporært samarbeid om de ovennevnte livsspørsmål for demokratiet i vårt land for å overvinne de udemokratiske anslag og planer (ny-nazisme i demokratisk «forkledning»).

Alle demokratiske organisasjoner, aviser, møter og enkeltpersoner må komme på talefot, begynne å trekke sammen inntil vi har slått tilbake «våre evige fiender, storfinansens og reaksjonen» (Beins set i Dagbl. 25/3).

Splittelsen mellom de demokratiske kreftene og innenfor alle de demokratiske partiene og organisasjonene er et vesentlig trekk som karakteriserer den aktuelle situasjonen. Splittelse av de demokratiske kreftene er pengefolkens og reaksjonens gamle prøvde metode. Uansett industri- og finanslederens for øvrig ofte utmerkede personlige og moralske egenskaper.

28-01-089

Utklipp fra:

Dagbladet

OSLO

Pol. tendens: Uavh. Venstre

(se forøvrig baksiden)

430Li 1960

-4. JULI 1960

Men når det, slik som tilfellet er med Libertas og Moralsk Opprustning, bevisst settes opp spesielle kaderorganisasjoner ved hjelp av de mektige pengemidler, da blir selve splittelsen et aktuelt problem, en aktuell fare. Verving og spesialskolering av karriørelysten men ellers ubefestet ungdom med formål å plassere denne i politiske og økonomiske nøkkelposisjoner for å virkeliggjøre de reaksjonære planer, er nye metoder som setter korrupsjonen og meningsterroren i system. Da settes også splittelsen i system. Da blir «pengenes anvendelse i politikken» en foreteelse som peker i retning av en nynazistisk form for avskaffelse av demokratiet i realiteten selv om formene bibeholdes.

Derfor er det så livsviktig for demokratiet å se farene ved splittelsen og isteden forsøke å finne frie former for samarbeid med det for øye å befeste demokratiet ved moderne rettslige midler og metoder.

En praktisk koordinering av kreftene til forsvar for, utvikling og sikring av demokratiet i vårt land må være det alternativ som «galleriet» stiller opp nå etter Venstres, det første landsmøte som er holdt, og for de øvrige partilandsmøter som etter hvert vil følge under forberedelsene til valgene i 1961. Ikke bare landsmøtedelegater må ta del i denne demokratiske forsvarsmobiliseringen. Den tallmessig store opinionen som har vist at den er våken, den som utgjør «galleriet» på samtlige partilandsmøter må mobiliseres.

Unge Venstre, Arbeidernes Ungdomsfylking (med de mange sterke resolusjoner om Libertas), Orienteringsgruppen, de tallrike fagforeningene som har vedtatt resolusjoner og til dels har demonstrert mot atomopprustning, mot rasediskriminering, mot Libertas, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og andre smånæringsdrivende, Norges Bondelag (som har bedt seg fri for «Libertas-jordbruket»), Studentenes organisasjoner, og så kvinnene, nasjonens flertall, — alle disse er etter det de har talt, skrevet eller vedtatt forpliktet til å finne fram til et visst praktisk samarbeid, virkeliggjøre sitt eget, det vil si «galleriets alternativ».

G. M.